

Verslag Formele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 2 december jl. te Brussel

Op de agenda van de Formele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 2 december jl. stonden een algemene oriëntatie, een voortgangsrapportage, twee beleidsdebatten en de aanname van vijf Raadsconclusies geagendeerd.

Naast de plenaire Raadsbijeenkomst had ik verschillende bilaterale ontmoetingen met collega-ministers uit andere lidstaten en Roxana Mînzatu, de nieuwe Uitvoerend Vicepresident en Eurocommissaris voor sociale rechten en vaardigheden, kwaliteitsbanen en paraatheid. Tijdens deze gesprekken heb ik onder meer de Nederlandse prioriteiten op het sociaal- en werkgelegenheidsgebied onder de aandacht gebracht, waaronder het in goede banen leiden van eerlijke arbeidsmobiliteit.

Agendapunt: Algemene oriëntatie EU-Richtlijnvoorstel inzake stages

Het Hongaars Voorzitterschap agendeerde een algemene oriëntatie op het EU-Richtlijnvoorstel versterking kader traineeships om een Raadspositie te bereiken. Het Voorzitterschap wist geen gekwalificeerde meerderheid onder de lidstaten te bereiken.

Ik heb toegelicht dat Nederland de doelstelling van de richtlijn om de arbeidsomstandigheden van stagiairs te verbeteren verwelkomt en steunt. Ik heb in het licht van het ontbreken van een gekwalificeerde meerderheid opgemerkt dat er meer werk op technisch niveau nodig is om tot een breder gedragen compromis te komen. Daarbij is het voor Nederland belangrijk dat lidstaten flexibiliteit behouden om hun eigen inspecties en handhavingsmaatregelen vorm te geven in overeenstemming met nationale systemen.

De Raad nam tevens kennis van de voortgangsrapportage van het Voorzitterschap over de Raadsaanbeveling inzake stages.

Agendapunt: beleidsdebat Europees Semester

De Raad hield een beleidsdebat over de prioriteiten ten aanzien van werkgelegenheids- en sociaal beleid, in het kader van het recente aantreden van de nieuwe Europese Commissie.

Lidstaten vroegen in het beleidsdebat aandacht voor werkgelegenheid en sociaal beleid in het kader van het versterken van het concurrentievermogen van de Unie, inclusief aandacht voor het belang van opwaartse convergentie tussen de lidstaten. Lidstaten benoemden dat de komende periode bijzondere aandacht uit dient te gaan naar vaardigheden en om- en bijscholing van de beroepsbevolking in het licht van de groene en digitale transitie en de voortdurende krapte op de arbeidsmarkten. Ook noemden lidstaten het versterken van de interne markt met daarbij aandacht voor een gelijk speelveld, het beperken van administratieve lasten en het tegengaan van een race naar de bodem op arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden.

Namens Nederland verwelkomde ik de discussie over prioriteiten op het sociale en werkgelegenheidsdomein in het licht van het aantreden van de nieuwe Commissie. Ik bracht in dat de komende periode in het bijzonder aandacht uit dient te gaan naar het in goede banen leiden van eerlijke arbeidsmobiliteit. Om misbruik van arbeidsmigranten te voorkomen, dient het juridisch kader rond de detachering van onderdanen van derde landen verhelderd te worden. Ook dient het mandaat van de Europese Arbeidsautoriteit versterkt te worden. Aanvullend noemde ik het belang van het versnellen en stroomlijnen van het vaststellen van grenswaarden voor gevaarlijke stoffen om werknemers beter te beschermen en een gelijk speelveld te bevorderen. Ook vind ik het van belang om de juiste balans tussen innovatie en bescherming bij het omgaan met AI en algoritmisch management op de werkplek te onderzoeken. Vanuit het perspectief van een snel veranderende arbeidsmarkt is om- en bijscholing van werknemers essentieel. Daarnaast riep ik op tot een modernisering van de regels rond de coördinatie van socialezekerheidsstelsels in de EU.

De Raad nam tevens de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de kernboodschappen van het Werkgelegenheidscomité over individuele leerrekeningen aan. Tevens hoorde de Raad een presentatie van het Werkgelegenheidscomité en Sociaal beschermingscomité over de evaluatie van het sociaal convergentieraamwerk in de Europees Semestercyclus 2024 aan.

Agendapunt: Beleidsdebat oplossingen voor demografische uitdagingen

De Raad hield een beleidsdebat over demografische uitdagingen. De focus lag op hoe ouders ondersteund kunnen worden en het onbenut potentieel van jongere en oudere generaties ontsloten kan worden.

Lidstaten vroegen in het beleidsdebat aandacht voor het verbeteren van de werk-privébalans en het bevorderen van gendergelijkheid. Lidstaten noemden hiervoor verschillende maatregelen die zij op nationaal niveau treffen, zoals adequaat gecompenseerd en flexibel ouderschapsverlof, inclusief vaderschapsverlof, betaalbare en toegankelijke kinderopvang en langdurige zorg, en toegang tot betaalbare, fatsoenlijke en duurzame huisvesting. In het kader van gendergelijkheid noemden lidstaten specifiek het belang van gelijke deelname van vrouwen en mannen aan zorg- en huishoudelijke taken. Aanvullend noemden lidstaten dat het belangrijk is dat vaardigheden en het potentieel van zowel jongeren als ouderen optimaal benut worden. Zij legden daarbij de nadruk op onderwijs, omscholing en flexibel werk.

Nederland heeft tijdens het beleidsdebat benoemd dat Nederland één van de dichtstbevolkte landen van de Unie is met een nog altijd groeiende bevolking. Nederland heeft toegelicht dat de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 scenario's en beleidsopties heeft onderzocht met betrekking tot de gevolgen van demografische ontwikkelingen, en adviseert om keuzes te maken over onder meer de economie, de arbeidsmarkt en socialezekerheidsstelsels. Niet alles is mogelijk, en zeker niet tegelijkertijd. In lijn met dit advies zet het kabinet zich in voor meer grip op alle vormen van migratie, met inbegrip van meer gerichte en selectieve arbeidsmigratie. Met betrekking tot het verbeteren van de werk-privé balans heeft het kabinetsbeleid als uitgangspunt het creëren van voorwaarden en het wegnemen van obstakels om werk te combineren met het opvoeden van kinderen. Dit uitgangspunt bevordert de persoonlijke keuzevrijheid voor mensen om te kunnen kiezen voor een gezin. Daarnaast vindt het kabinet het vergroten van de arbeidsparticipatie, inclusief die van ouderen, van groot belang om krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan.

Agendapunt: aannname diverse Raadsconclusies

De Raad nam met consensus diverse Raadsconclusies aan: over tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden in de EU; over het bevorderen van de sociale inclusie van personen met een beperking; over het verbeteren van de toegang tot ondersteunende diensten en werkgelegenheidsdiensten om territoriale ongelijkheden te verminderen; over het waarborgen van de balans tussen werk en privéleven en gendergelijkheid voor alle generaties in de context van demografische uitdagingen; en over het versterken van de mentale gezondheid van vrouwen en meisjes door het promoten van gendergelijkheid.

Agendapunt onder w.v.t.t.k.: Digitale instrumenten om eerlijke arbeidsmobiliteit in de EU te bevorderen

Tijdens dit agendapunt verzocht Denemarken de Europese Commissie om verder te onderzoeken hoe digitalisering kan bijdragen aan eerlijke arbeidsmobiliteit. Daartoe heeft Denemarken een *non-paper* opgesteld dat is medeondertekend door België, Duitsland, Finland, Griekenland, Kroatië, Slovenië en Nederland. Dit *non-paper* is bij het verslag gevoegd. Het *non-paper* roept om de pilotactiviteiten met betrekking tot de Europese sociale zekerheidspas (ESSPASS) voort te zetten. De ESSPASS is een project om het voor personen gemakkelijker te maken hun socialezekerheidsrechten uit te oefenen wanneer zij zich in een ander Europees land bevinden.

Het kabinet vindt het belangrijk om in kaart te brengen hoe digitalisering kan bijdragen aan eerlijke arbeidsmobiliteit, maar ook aan verbeterde dienstverlening aan EU-burgers en het vereenvoudigen van de internationale uitvoering en handhaving. Daarbij hanteert het kabinet het uitgangspunt dat de privacy van burgers conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en dataveiligheid moet worden gewaarborgd, en dat het gebruik van de ESSPASS op vrijwillige basis dient te geschieden.

Agendapunt onder w.v.t.t.k.: Verordening vrijwillig gezamenlijk elektronisch meldformulier grensoverschrijdende detacheringen

Dit agendapunt betrof een toelichting vanuit de Commissie over haar recent gepubliceerde voorstel voor een gezamenlijk elektronisch formulier voor het melden van grensoverschrijdende detacheringen via het Interne Markt Informatiesysteem. Ik heb mij namens Nederland aangesloten bij de oproep van een aantal lidstaten om de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid goed aangesloten te houden bij de behandeling van dit voorstel. Dit voorstel heeft namelijk betrekking op zowel het verlichten van administratieve lasten voor bedrijven als de bescherming van gedetacheerde werknemers. Uw Kamer wordt over de inhoud van dit voorstel en de beoordeling van dit kabinet binnen enkele weken geïnformeerd middels een BNC-fiche.

Agendapunt onder w.v.t.t.k.: Gelijke behandeling en intersectionele discriminatie

Dit agendapunt betrof informatievoorziening van het Hongaars Voorzitterschap over haar behandeling van de thema's gelijke behandeling en intersectionele discriminatie. Nederland heeft tijdens dit agendapunt opgeroepen tot spoedige afronding van de onderhandelingen tussen de lidstaten over de Richtlijn Gelijke Behandeling buiten Arbeid. Het richtlijnvoorstel ligt vanwege de vereiste unanimitéit in de Raad vast door de blokkade van enkele lidstaten. Het inkomend Poolse Voorzitterschap en de Commissie hebben Nederland en andere lidstaten die deze boodschap afgaven bedankt voor deze oproep.